Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

24. veebruar 2022*

Eelotsusetaotlus – Meeste ja naiste võrdne kohtlemine sotsiaalkindlustuse valdkonnas – Direktiiv 79/7/EMÜ – Artikli 4 lõige 1 – Igasuguse soolise diskrimineerimise keeld – Koduabilised – Töötuskindlustuse kaitse – Välistamine – Konkreetselt naistöötajate ebasoodsam olukord – Õiguspärased sotsiaalpoliitika eesmärgid – Proportsionaalsus

Kohtuasjas C-389/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 de Vigo (Vigo halduskohus nr 2, Hispaania) 29. juuli 2020. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 14. augustil 2020, menetluses

CJ

versus

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: teise koja president A. Prechal kolmanda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud J. Passer, F. Biltgen, L. S. Rossi (ettekandja) ja N. Wahl,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: ametnik L. Carrasco Marco,

arvestades kirjalikku menetlust ja 30. juuni 2021. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– CJ, esindaja: *abogado* J. de Cominges Cáceres,

– Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS), esindajad: *letrados* M. S. Amaya Pilares ja E. Ablanedo Reyes,

– Hispaania valitsus, esindajad: M. J. Ruiz Sánchez ja S. Jiménez García,

– Euroopa Komisjon, esindajad: I. Galindo Martín ja A. Szmytkowska,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

olles 30. septembri 2021. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiivi 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas (EÜT 1979, L 6, lk 24; ELT eriväljaanne 05/01, lk 215) artikli 4 lõike 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiivi 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes (ELT 2006, L 204, lk 23) artikli 5 punkti b ja artikli 9 lõike 1 punktide e ja k tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud CJi ja Tesorería General de la Seguridad Sociali (TGSS) (sotsiaalkindlustusamet (TGSS), Hispaania) vahelises kohtuvaidluses CJi taotluse üle töötuskindlustuse kaitse sissemaksete tegemise kohta.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 79/7

3 Direktiivi 79/7 teise põhjenduse kohaselt:

„võrdse kohtlemise põhimõtet sotsiaalkindlustuse valdkonnas tuleks esmalt rakendada riiklikes sotsiaalkindlustusskeemides, mis pakuvad kaitset haiguse, invaliidsuse, vanaduse, tööõnnetuste, kutsehaiguste ja töötuse puhul ning sotsiaalabis, kuivõrd see on ette nähtud eespool mainitud skeemide täiendamiseks või asendamiseks“.

4 Direktiivi artikli 3 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse:

a) riiklike sotsiaalkindlustusskeemide suhtes, mis pakuvad kaitset järgmistel juhtudel:

– haigus;

– invaliidsus;

– vanadus,

– tööõnnetused ja kutsehaigused,

– töötus;

[…]“.

5 Direktiivi artikli 4 lõikes 1 on ette nähtud:

„Võrdse kohtlemise põhimõte tähendab, et puudub igasugune otsene või kaudne sooline diskrimineerimine, eriti seoses perekonnaseisuga, ning eelkõige siis, kui kõne all on

– skeemide ulatus ja neile ligipääsu tingimused;

[…]“.

Direktiiv 2006/54

6 Direktiivi 2006/54 artikkel 1 „Eesmärk“ on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on tagada meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamine tööhõive ja elukutse küsimustes.

Selleks sisaldab käesolev direktiiv sätteid võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamiseks järgmistes valdkondades:

[…]

c) kutsealased sotsiaalkindlustusskeemid.

[…]“.

7 Direktiivi artikli 2 „Mõisted“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

b) *kaudne diskrimineerimine* – kui väliselt neutraalne säte, kriteerium või tava seab ühest soost isikud võrreldes teisest soost isikutega ebasoodsamasse olukorda, välja arvatud juhul, kui kõnealusel sättel, kriteeriumil või taval on objektiivselt põhjendatav õigustatud eesmärk ning selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud;

[…]

f) *kutsealased sotsiaalkindlustusskeemid* – [direktiiviga 79/7] reguleerimata kindlustusskeemid, mille eesmärk on töötavatele isikutele, nii töötajatele kui ka füüsilisest isikust ettevõtjatele, ettevõtetes või ettevõtete ühenduses, majandustegevuse alal, kutsealases sektoris või sektorite grupis anda hüvitisi, mis täiendavad või asendavad riiklike sotsiaalkindlustusskeemide alusel makstavaid hüvitisi, olgu sellistes skeemides liikmeksolemine kohustuslik või vabatahtlik.“

8 Sama direktiivi artiklis 5 „Diskrimineerimise keeld“ on sätestatud:

„Ilma et see piiraks artikli 4 kohaldamist, välistatakse otsene või kaudne sooline diskrimineerimine kutsealastes sotsiaalkindlustusskeemides ning eelkõige siis, kui kõne all on järgmine:

a) kõnealuste skeemide ulatus ja neile ligipääsu tingimused;

b) sissemaksekohustus ja sissemaksete arvutamine;

[…]“.

9 Sama direktiivi artikli 9 „Diskrimineerimise näited“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Võrdse kohtlemise põhimõttega vastuolus on sätted, mis lähtuvad kas otseselt või kaudselt soolisest kuuluvusest, selleks et

[…]

e) luua töötajatele hüvitiste määramiseks või piiramiseks soolisest kuuluvusest lähtudes erinevad tingimused;

[…]

k) kehtestada erinevad standardid või ainult ühest soost töötajatele kohaldatavad standardid, välja arvatud punktides h ja j ette nähtud juhtudel, millest lähtuvalt töötaja kindlustusskeemist lahkumise korral tagatakse või säilitatakse õigus edasilükatud hüvitisele.“

Hispaania õigus

LGSS

10 Üldise sotsiaalkindlustusseaduse (Ley General de la Seguridad Social) konsolideeritud redaktsiooni, mis kiideti heaks kuninga 30. oktoobri 2015. aasta seadusandliku dekreediga 8/2015 (Real Decreto Legislativo 8/2015) (*BOE* nr 261, 31.10.2015, lk 103291, ja parandus *BOE* nr 36, 11.2.2016, lk 10898; edaspidi „LGSS“), artiklis 251 „Kaitsetegevus“ on sätestatud:

„Koduabiliste suhtes kohaldatava eriskeemi alla kuuluvatel töötajatel on õigus saada sotsiaalkindlustushüvitisi vastavalt käesolevas sotsiaalkindlustuse üldskeemis ette nähtud korrale ja tingimustele, järgmiste erisustega:

[…]

d) Koduabiliste suhtes kohaldatava eriskeemiga antav kaitse ei hõlma töötuskindlustuse kaitset.“

11 LGSS artikli 264 „Kaitstud isikud“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Töötuskindlustuse kaitse alla kuuluvad juhul, kui nad selleks makseid maksavad:

a) sotsiaalkindlustuse üldskeemi alla kuuluvad töötajad;

[…]“.

Kuninga dekreet 625/1985

12 Kuninga 2. aprilli 1985. aasta dekreedi 625/1985, millega rakendatakse 2. augusti 1984. aasta seadust 31/1984 töötuskindlustuse kaitse kohta (Real Decreto 625/1985, por el que se desarrolla la Ley 31/1984, de 2 de agosto, de protección por desempleo; *BOE* nr 109, 7.5.1985, lk 12699, ja parandus *BOE* nr 134, 5.6.1985, lk 16992), artikli 19 „Sissemaksed“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Töötusriski jaoks tuleb sissemakseid teha kõikidel ettevõtetel ja töötajatel, kes kuuluvad sotsiaalkindlustuse üldskeemi ja eriskeemidesse, mis kaitsevad selle riski eest. […]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

13 CJ on koduabiline ja tema tööandja on füüsiline isik. Alates 2011. aasta jaanuarist on ta kindlustatud koduabiliste suhtes kehtiva sotsiaalkindlustuse eriskeemi alusel (edaspidi „koduabiliste sotsiaalkindlustuse eriskeem“).

14 CJ esitas 8. novembril 2019 TGSSile taotluse töötuskindlustuse kaitse sissemaksete tegemise kohta, et saada õigust töötushüvitistele. Sellele taotlusele oli lisatud tema tööandja kirjalik nõusolek tasuda taotletud sissemakseid.

15 TGSS jättis selle taotluse rahuldamata 13. novembri 2019. aasta otsusega põhjendusel, et kuna CJ on kindlustatud koduabiliste sotsiaalkindlustuse eriskeemi alusel, on võimalus sellesse skeemi töötuskindlustuse sissemakseid teha sõnaselgelt LGSS artikli 251 punktiga d välistatud. TGSS jättis selle otsuse muutmata oma 19. detsembri 2019. aasta otsusega, mis tehti CJi esitatud vaide tulemusel.

16 CJ esitas 2. märtsil 2020 TGSSi teisena tehtud otsuse peale kaebuse Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 de Vigole (Vigo halduskohus nr 2). CJ põhjendas oma kaebust sisuliselt sellega, et LGSS artikli 251 punkt d diskrimineerib sotsiaalkindlustuse valdkonnas kaudselt soo alusel naissoost koduabilisi, kes moodustavad peaaegu täielikult selle töötajate rühma.

17 Sellega seoses märgib CJ, et kuigi koduabilised on kaitstud ajutiselt töövõimetuks jäämise korral, kaotavad nad pikemaajalise töövõimetuse korral töö kas vastastikusel kokkuleppel või siis seetõttu, et tööandja loobub teenustest, ilma et neil oleks erinevalt teistest töötajatest töötuskindlustuse kaitset. Kuna nende koduabiliste olukorda, kes on töö kaotanud, ei samastata sotsiaalkindlustusega hõlmatud töötajate olukorraga, toob töötuskindlustuse kaitsest ilmajätmine samuti kaasa võimatuse saada kõiki teisi sotsiaaltoetusi, mis sõltuvad töötushüvitiste saamise õiguse lõppemisest. Seega seab LGSS artikli 251 punkt d need töötajad sotsiaalselt abitusse olukorda, mis väljendub otse asjaolus, et neil on võimatu saada mitte üksnes töötushüvitisi, vaid ka kaudselt teisi sotsiaaltoetusi.

18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas see riigisisene säte on liidu õigusega kooskõlas. Ta rõhutab, et põhikohtuasja poolte vahel ei ole vaidlust selles, et koduabiliste eriskeemiga hõlmatud töötajate rühm koosneb peaaegu eranditult naissoost isikutest. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab seega, et kõnealune riigisisene säte kujutab endast kaudset soolist diskrimineerimist sotsiaalkindlustushüvitiste saamisel, kuna sellega ei anta sellesse rühma kuuluvatele naistöötajatele võimalust saada töötushüvitisi, takistades nende eest sissemaksete tegemist selle riski eest kindlustamiseks. Sellekohaste sõnaselgete põhjenduste puudumisel ei ole diskrimineerimine põhjendatud ja võib seega olla direktiividega 79/7 ja 2006/54 keelatud.

19 Nendel asjaoludel otsustas Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 de Vigo (Vigo halduskohus nr 2) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [direktiivi 79/7] artikli 4 lõiget 1 võrdse kohtlemise kohta, millega on vastuolus igasugune otsene või kaudne sooline diskrimineerimine sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustuses, ning [direktiivi 2006/54] artikli 5 punkti b, milles on sätestatud samasugune otsese või kaudse soolise diskrimineerimise keeld sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise ja nendes kindlustuse saamise tingimuste ning samuti sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustuse ja nende maksete suuruse arvutamise osas, tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugune riigisisene õigusnorm nagu LGSS artikli 251 punkt d, milles on sätestatud, et „koduabilistele ette nähtud eriskeemiga tagatud kaitse ei hõlma töötuskindlustuse kaitset“?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas eespool viidatud õigusnormi tuleb käsitada vastavalt direktiivi 2006/54 artikli 9 lõike 1 punktidele e ja/või k keelatud diskrimineerimise näitena, kuna kõnealuse õigusnormi, LGSS artikli 251 punkti d adressaadid on peaaegu eranditult naised?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Vastuvõetavus

20 TGSS ja Hispaania valitsus seavad kahtluse alla nii eelotsusetaotluse kui ka eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimuste vastuvõetavuse.

21 Mis puudutab esimesena eelotsusetaotluse vastuvõetavust, siis nad väidavad sisuliselt, et põhikohtuasi ei käsitle mitte väidetavat sissemaksete tegemise õigust, vaid õiguse töötushüvitistele tunnustamist. Sellest järeldub ühelt poolt, et see kohtuasi on kunstlik selles mõttes, et CJ pöördus eelotsusetaotluse esitanud kohtusse valede põhjenduste alusel. Teiselt poolt, kuna see tunnustamine kuulub sotsiaalküsimusi lahendavate kohtute alluvusse, siis ei kuulu selle kohtuvaidluse lahendamine eelotsusetaotluse esitanud kohtu kui halduskohtu alluvusse, mistõttu ei ole mingit seost taotletud liidu õiguse tõlgendamise ja kohtuvaidluse lahendamise vahel.

22 TGSS väidab samuti, et juhul, kui vaidlus puudutab tõepoolest sissemaksete tegemise õiguse tunnustamist, ei oleks direktiivi 79/7 tõlgendamine vaidluse lahendamiseks vajalik, kuna küsimus koduabiliste eriskeemi kaitse ulatuse kohta on eraldiseisev selle skeemi rahastamise küsimusest.

23 Sellega seoses olgu märgitud, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on ELTL artiklis 267 ette nähtud Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö raames üksnes asja menetleval ja selles tehtava lahendi eest vastutaval liikmesriigi kohtul õigus kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsusetaotluse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Seega, kui küsimused on esitatud liidu õiguse tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud neile vastama (18. mai 2021. aasta kohtuotsus Asociația „Forumul Judecătorilor Din România“ jt, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, punkt 115 ning seal viidatud kohtupraktika).

24 Sellest järeldub, et eeldatakse, et liidu õigust käsitlevad küsimused on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õiguse tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja tegelike asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi

või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (18. mai 2021. aasta kohtuotsus Asociația „Forumul Judecătorilor Din România“ jt, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, punkt 116 ja seal viidatud kohtupraktika).

25 Nimelt, nagu ilmneb ELTL artikli 267 sõnastusest endast, peab taotletavat eelotsust olema „vaja“ eelotsusetaotluse esitanud kohtul tema menetluses olevas kohtuasjas „otsuse tegemiseks“. Seega eeldab eelotsusemenetlus eelkõige liikmesriigi kohtus tegelikult pooleli olevat menetlust, mille raames palutakse sellel kohtul teha otsus, milles saab arvesse võtta eelotsust (18. mai 2021. aasta kohtuotsus Asociația „Forumul Judecătorilor Din România“ jt, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, punkt 117 ja seal viidatud kohtupraktika).

26 Käesoleval juhul, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 15 ja 18, puudutab põhikohtuasi kõigepealt seda, et TGSS jättis rahuldamata taotluse tasuda sissemakseid töötusriski vastu kindlustamiseks selleks, et saada õigus vastavatele töötushüvitistele. Seejärel olgu märgitud, et rahuldamata jätmise otsuse aluseks on nende hüvitiste väljajätmine koduabiliste suhtes kehtivast eriskeemist LGSS artikli 251 punkti d tähenduses. Lõpuks, kuna väljajätmine on kohaldatav töötajate rühma suhtes, mis koosneb peaaegu eranditult naistest, võib see säte eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul kujutada endast kaudset soolist diskrimineerimist, mis on direktiividega 79/7 ja 2006/54 keelatud.

27 Neil asjaoludel ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused ühelt poolt hüpoteetilised ja teiselt poolt on taotletav liidu õiguse tõlgendus seotud põhikohtuasja esemega osas, milles see puudutab tegelikult töötushüvitiste saamise õiguse tunnustamist, ning see tundub käesoleva kohtuotsuse punktis 25 viidatud kohtupraktika tähenduses vajalik selleks, et eelotsusetaotluse esitanud kohus saaks teha oma otsuse, võimaldades tal hinnata põhikohtuasjas kõne all oleva riigisisese sätte kooskõla liidu õigusega. Sellest tuleneb, et eelotsusetaotlus on vastuvõetav.

28 Seda järeldust ei sea kahtluse alla Hispaania valitsuse argument, et nii määratletud põhikohtuasja lahendamine ei kuulu eelotsusetaotluse esitanud kohtu alluvusse, kuna see kuulub sotsiaalküsimusi lahendavate kohtute alluvusse. Selle kohta piisab, kui märkida, et Euroopa Kohtu ülesanne ei ole seada kahtluse alla hinnangut, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus annab põhikohtuasja hagi vastuvõetavusele, mis eelotsusemenetluses kuulub liikmesriigi kohtu pädevusse, ega ka kontrollida, kas otsus eelotsusetaotlus esitada on vastu võetud kooskõlas kohtukorraldust ja -menetlust reguleerivate riigisiseste õigusnormidega. Euroopa Kohus peab lähtuma liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotlusest, kui seda ei ole riigisiseses õiguses sätestatud võimaliku edasikaebemenetluse käigus tühistatud (16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Governo della Repubblica italiana (Itaalia rahukohtunike staatus), C-658/18, EU:C:2020:572, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

29 Teisena, mis puudutab eelotsuse küsimuste vastuvõetavust, siis väidab Hispaania valitsus, kellega Euroopa Komisjon selles küsimuses ühineb, ühelt poolt, et direktiiv 2006/54 ei ole kohaldatav LGSSiga reguleeritud Hispaania riikliku sotsiaalkindlustusskeemi suhtes. Kuna need küsimused puudutavad direktiivi 2006/54, tuleb need seega tunnistada vastuvõetamatuks.

30 Teiselt poolt järeldab Hispaania valitsus kaudselt, et need küsimused on vastuvõetamatud ka osas, milles need puudutavad direktiivi 79/7. Nimelt selle valitsuse arvates ei ole selle direktiiviga liikmesriikidele pandud kohustust kehtestada kaitse konkreetse riski nagu töötusriski eest, mis tähendab, et taotlus tasuda sissemakseid töötusriski kindlustamiseks selleks, et saada õigus vastavale töötushüvitisele, mis on vaidluse all põhikohtuasjas, ei kuulu selle direktiivi kohaldamisalasse.

31 Sellega seoses piisab, kui märkida, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale, kui ei ole ilmne, et liidu õigusnormi tõlgendus ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude ega esemega, ei puuduta väide, et säte ei ole põhikohtuasjas kohaldatav, eelotsusetaotluse vastuvõetavust, vaid esitatud küsimuste sisu (28. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus Komisia za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo, C-319/19, EU:C:2021:883, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika).

32 Neil asjaoludel on esitatud küsimused käesoleva kohtuotsuse punktides 26 ja 27 esitatud kaalutlusi arvestades vastuvõetavad.

Sisulised küsimused

33 Oma küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 79/7 artikli 4 lõiget 1 ja direktiivi 2006/54 artikli 5 punkti b tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisene õigusnorm, mis jätab koduabilistele riikliku sotsiaalkindlustusskeemiga antavate sotsiaalkindlustushüvitiste hulgast välja töötushüvitised.

34 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et Euroopa Kohtule esitatud toimiku materjalidest ja LGSS artikli 251 sõnastusest nähtub, et koduabiliste eriskeem kuulub LGSSiga reguleeritavasse sotsiaalkindlustuse üldskeemi ning neil töötajatel on õigus sotsiaalkindlustushüvitistele selles üldskeemis kehtestatud korras ja tingimustel. Mis puudutab konkreetsemalt töötushüvitisi, siis tuleneb LGSS artikli 264 lõike 1 punktist a, et kõik töötajad, kes kuuluvad üldskeemi, on põhimõtteliselt hõlmatud töötuskindlustuse kaitsega, kui nad selleks sissemakseid maksavad.

35 Seega, kuna põhikohtuasi puudutab koduabiliste töötuskindlustuse kaitse tunnustamist, millest nad on LGSS artikli 251 punkti d alusel ilma jäetud, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 26, on vaidluse ese sisuliselt Hispaania riikliku sotsiaalkindlustusskeemi alusel makstavate töötushüvitiste isikulise kohaldamisala ulatus.

36 Sellest järeldub ühelt poolt, et põhikohtuasjas kõne all olevad töötushüvitised kuuluvad direktiivi 79/7 kohaldamisalasse ja järelikult on see nimetatud kohtuasjas kohaldatav. Need hüvitised on nimelt osa riiklikust skeemist, mis pakub kaitset ühe selle direktiivi artikli 3 lõike 1 punktis a loetletud riski eest, milleks on töötusrisk, ning need on otse ja tegelikult seotud kaitsega selle riski eest (vt selle kohta 14. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus INSS (vabaabielul põhinev toitjakaotuspension), C-244/20, ei avaldata, EU:C:2021:854, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).

37 Teiselt poolt tähendab see, et direktiiv 2006/54 ei ole põhikohtuasjas kohaldatav. Nimelt nähtub selle direktiivi artikli 1 teise lõigu punktist c koostoimes direktiivi artikli 2 lõike 1 punktiga f, et seda direktiivi ei kohaldata direktiiviga 79/7 reguleeritud riiklikele skeemidele (12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Instituto Nacional de la Seguridad Social (emade pensionilisa), C-450/18, EU:C:2019:1075, punkt 34).

38 Seega, võttes arvesse käesoleva kohtuotsuse punktides 34–37 esitatud kaalutlusi, tuleb esitatud küsimustele vastamiseks sisuliselt hinnata, kas selline riigisisene õigusnorm nagu LGSS artikli 251 punkt d võib endast kujutada soolist diskrimineerimist, mis puudutab sellise Hispaania riikliku sotsiaalkindlustusskeemi isikulist kohaldamisala, mis tagab kaitse töötuse eest direktiivi 79/7 artikli 4 lõike 1 esimese taande tähenduses koostoimes direktiivi teise põhjenduse ja artikli 3 lõike 1 punkti a viienda taandega.

39 Sellega seoses tuleb kõigepealt tõdeda, et sellise riigisisese õigusnormiga, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas, ei kaasne otsest soolist diskrimineerimist, kuna seda kohaldatakse vahet tegemata nii mees- kui ka naistöötajate suhtes.

40 Seoses küsimusega, kas sama õigusnormiga võib kaasneda kaudne diskrimineerimine, tuleb esiteks meelde tuletada, et seda mõistet tuleb direktiivi 79/7 kontekstis tõlgendada samamoodi nagu direktiivi 2006/54 kontekstis (8. mai 2019. aasta kohtuotsus Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 21. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, punkt 24). Viimati nimetatud direktiivi artikli 2 lõike 1 punktist b aga ilmneb, et kaudse soolise diskrimineerimisega on tegu juhul, kui väliselt neutraalne säte, kriteerium või tava seab ühest soost isikud võrreldes teisest soost isikutega ebasoodsamasse olukorda, välja arvatud juhul, kui kõnealusel sättel, kriteeriumil või taval on objektiivselt põhjendatav õigustatud eesmärk ning selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud.

41 Sellise konkreetse ebasoodsama olukorra saaks tuvastada eelkõige juhul, kui oleks tõendatud, et selline säte, kriteerium või tava seab ebasoodsasse olukorda palju suuremal hulgal ühest soost inimesi kui teisest soost inimesi. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb kindlaks teha, kas see on nii põhikohtuasjas (vt selle kohta 8. mai 2019. aasta kohtuotsus Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, punkt 38, ning 21. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, punkt 25).

42 Juhul kui liikmesriigi kohtul on olemas statistilised andmed, siis on Euroopa Kohus otsustanud, et ühelt poolt on liikmesriigi kohtu ülesanne võtta arvesse kõiki töötajaid, kelle suhtes kohaldatakse riigisiseseid õigusnorme, mis on erineva kohtlemise aluseks, ning teiselt poolt on parim võrdlusmeetod võrrelda omavahel nende töötajate vastavaid arvulisi osakaale, keda väidetav erinev kohtlemine mõjutab ja keda see ei mõjuta, asjaomaste õigusnormide kohaldamisalasse kuuluvate naissoost töötajate hulgas ning samu arvulisi osakaale nende õigusnormide kohaldamisalasse kuuluvate meessoost töötajate hulgas (vt selle kohta 24. septembri 2020. aasta kohtuotsus YS (juhtivtöötajate tööandjapension), C-223/19, EU:C:2020:753, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 21. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, punkt 26).

43 Niisiis peab liikmesriigi kohus hindama, millisel määral on talle esitatud statistilised andmed usaldusväärsed ja kas neid saab arvesse võtta, see tähendab eelkõige, kas need ei kajasta puhtjuhuslikke või konjunktuurseid näitajaid ja kas need on piisavalt tähenduslikud (24. septembri 2020. aasta kohtuotsus YS (juhtivtöötajate tööandjapension), C-223/19, EU:C:2020:753, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 21. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, punkt 27).

44 Käesoleval juhul tuleb, nagu leiab kohtujurist oma ettepaneku punktis 58, arvesse võtta mitte üksnes koduabiliste eriskeemis kindlustatud isikuid, vaid ka kõiki töötajaid, kelle suhtes kohaldatakse Hispaania sotsiaalkindlustuse üldskeemi, millesse need eriskeemis kindlustatud isikud on lõimitud (vt selle kohta 21. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, punkt 28). Nimelt, nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 35 on juba märgitud, aitab põhikohtuasjas kõne all olev riigisisene õigusnorm kaasa selle üldskeemiga antavate töötushüvitiste isikulise kohaldamisala kindlaksmääramisele.

45 Tuleb aga tõdeda, et TGSSi suulistes seisukohtades esitatud statistilistest andmetest nähtub, et ühelt poolt kuulus 31. mai 2021. aasta seisuga sellesse üldskeemi 15 872 720 töötajat, kellest 7 770 798 olid naised (48,96% töötajatest) ja 8 101 899 mehed (51,04% töötajatest). Teiselt poolt kuulus koduabiliste eriskeemi alla sama kuupäeva seisuga 384 175 töötajat, kellest 366 991 olid naised (95,53% selle eriskeemiga kindlustatutest ehk 4,72% naistöötajatest) ja 17 171 olid mehed (4,47% selle eriskeemiga kindlustatutest ehk 0,21% meestöötajatest).

46 Seega tuleneb nendest statistilistest andmetest, et nende naistöötajate osakaal, kelle suhtes kohaldatakse Hispaania sotsiaalkindlustuse üldskeemi ja keda põhikohtuasjas kõne all olevast riigisisesest sättest tulenev erinev kohtlemine mõjutab, on märkimisväärselt suurem kui meestöötajate oma.

47 Sellest tuleneb, et kui eelotsusetaotluse esitanud kohus jõuab hindamise tulemusel, mille ta peab läbi viima käesoleva kohtuotsuse punktides 42 ja 43 meenutatud kohtupraktika tähenduses, järeldusele, et need statistilised andmed on usaldusväärsed, representatiivsed ja tähenduslikud, siis tuleb asuda seisukohale, et LGSS artikli 251 punkt d seab ebasoodsamasse olukorda konkreetselt naistöötajad võrreldes meessoost töötajatega.

48 Sellest tuleneb, et see riigisisene säte kujutab endast kaudset soolist diskrimineerimist, mis on vastuolus direktiivi 79/7 artikli 4 lõikega 1, välja arvatud juhul, kui seda põhjendavad objektiivsed asjaolud, millel puudub igasugune seos soolise diskrimineerimisega. See on nii, kui see õigusnorm teenib õiguspärast sotsiaalpoliitika eesmärki, on selle eesmärgi saavutamiseks sobiv ja selleks vajalik, arvestades, et seda õigusnormi saab pidada seatud eesmärgi saavutamiseks sobivaks üksnes siis, kui see vastab tõepoolest huvile saavutada see eesmärk ning kui seda rakendatakse järjekindlalt ja süstemaatiliselt (vt selle kohta 20. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, punktid 70 ja 71 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 21. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, punktid 31 ja 32 ning seal viidatud kohtupraktika).

49 Asjaolu, et väidetavalt ei ole koduabiliste olukord võrreldav teiste Hispaania sotsiaalkindlustuse üldskeemi alla kuuluvate töötajate olukorraga, mida väidab Hispaania valitsus selleks, et põhjendada kaudse diskrimineerimise puudumist, ei oma selles suhtes tähtsust.

50 Nimelt, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 47, ei kujuta vastupidi kohtuasjale, milles tehti 26. juuni 2018. aasta kohtuotsus MB (soovahetus ja vanaduspension) (C-451/16, EU:C:2018:492) ning millele see valitsus viitab, põhikohtuasjas vaidlusalune riigisisene säte endast otsest soolist diskrimineerimist, mille saaks kahtluse alla seada selle alusel, et koduabiliste olukord ei ole teiste töötajate olukorraga võrreldav.

51 Mis puudutab teiseks käesoleva kohtuotsuse punktis 48 meenutatud kohtupraktika tähenduses põhjendava objektiivse asjaolu esinemist, siis olgu rõhutatud, et kuigi lõppastmes peab liikmesriigi kohus, kes on ainsana pädev asjaolusid hindama ja riigisisest õigust tõlgendama, tuvastama, kas ja kuivõrd on asjasse puutuv seaduse säte sellise objektiivse asjaolu tõttu põhjendatud, on Euroopa Kohus, kes peab andma eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele tarviliku vastuse, pädev andma põhikohtuasja toimikust ning talle esitatud kirjalikest ja suulistest seisukohtadest tuletatud juhiseid, mis võimaldavad liikmesriigi kohtul asja lahendada (20. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, punkt 72 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 24. septembri 2020. aasta kohtuotsus YS (juhtivtöötajate tööandjapension), C-223/19, EU:C:2020:753, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).

52 Selles kontekstis on Euroopa Kohus korduvalt otsustanud, et kuigi liikmesriikidel on oma sotsiaal- ja tööhõivepoliitika eesmärkide saavutamiseks sobivate meetmete valikul ulatuslik kaalutlusruum (20. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, punkt 73 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 21. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, punkt 33), on liikmesriigi kui eeldatavalt diskrimineeriva sätte vastuvõtja ülesanne näidata, et see säte vastab käesoleva kohtuotsuse punktis 48 viidatud tingimustele (vt selle kohta 20. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, punkt 74, ja 17. juuli 2014. aasta kohtuotsus Leone, C-173/13, EU:C:2014:2090, punkt 55).

53 Käesoleval juhul väidavad Hispaania valitsus ja TGSS oma kirjalikes ja suulistes seisukohtades, et seadusandliku poliitika otsus jätta koduabilised ilma töötuskindlustuse kaitsest on seotud selle elukutse sektori eripäraga. Nimelt ühelt poolt on koduabiliste töösektoris kõrge tööhõive määr, vähene kvalifitseeritus ja seega ka madal töötasu ning märkimisväärne osa töötajatest ei ole sotsiaalkindlustusskeemis kindlustatud. Teiselt poolt iseloomustab nende töötajate töösuhet see, et nende tööandja, kes on perekonnapea, ei ole elukutselise tööandja staatuses ja ta ei teeni nende töötajate palgatööst kasumit, ning asjaolu, et see suhe leiab aset kodus, mis raskendab elukoha puutumatuse tõttu nii töötushüvitise saamise tingimuste kontrollimist kui ka kontrolle.

54 Selles kontekstis võib töötusriski katteks sissemaksete tõstmisest tulenev palgakulude tõus nende asjaomaste isikute arvates tähendada tööhõive vähenemist selles töövaldkonnas, mis väljendub selles, et uued töölevõtmised vähenevad ja töösuhted lõpetatakse, ning toimuvad ka ebaseaduslik töötamine ja sotsiaalkindlustuspettused ning see võib seega kaasa tuua koduabiliste kaitse vähenemise. Põhikohtuasjas vaidlusaluse riigisisese sätte eesmärk on seega kaitsta tööhõive taset ning võidelda ebaseadusliku töö ja sotsiaalkindlustuspettuse vastu töötajate sotsiaalkaitse eesmärgil.

55 Hispaania valitsus lisab, et see riigisisene säte on sellega taotletavate õiguspäraste sotsiaalpoliitika eesmärkide saavutamiseks proportsionaalne. Nimelt, ühelt poolt saavad koduabilised põhimõtteliselt kõiki Hispaania sotsiaalkindlustuse üldskeemi alusel makstavaid hüvitisi, välja arvatud töötushüvitisi, vaatamata sellele, et selle skeemi rahastamisel on nende panus vähendatud sissemaksete määra tõttu väiksem. Lisaks puudutab töötuskindlustuse kaitsest ilmajätmine riski, mis ei ole selles töötajate rühmas valdav.

56 Teiselt poolt ei too koduabiliste eriskeemi hüvitistest töötushüvitiste väljajätmine kaasa täielikku kaitsetust töötusriski suhtes, kuna on ette nähtud erakorraline ja ajutine tegevuse puudumise toetus nendele töötajatele, kes lõpetasid tegevuse või kelle tegevuse maht vähenes COVID-19 pandeemia põhjustatud tervisekriisi tõttu.

57 Mis esimesena puudutab põhikohtuasjas vaidlusaluse riigisisese õigusnormiga taotletavaid eesmärke, siis tuleb märkida, et eesmärgid, milleks on ühelt poolt tööhõive taseme säilitamine ja tööhõive edendamine ning teiselt poolt võitlus ebaseadusliku töö ja sotsiaalkindlustuspettuse vastu töötajate sotsiaalkaitse eesmärgil, kujutavad endast liidu üldisi eesmärke, nagu tuleneb ELL artikli 3 lõikest 3 ja ELTL artiklist 9.

58 Lisaks, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 67 sisuliselt märkis, on Euroopa Kohus tunnustanud neid eesmärke vastavalt õiguspärase sotsiaalpoliitika eesmärgina (vt selle kohta 16. oktoobri 2007. aasta kohtuotsus Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, punktid 64–66, ning 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Comune di Gesturi, C-670/18, EU:C:2020:272, punktid 36 ja 37 ning seal viidatud kohtupraktika) ning ülekaaluka üldise huvina, mis võib õigustada aluslepingutega tagatud põhivabaduste teostamise piirangut (vt selle kohta 16. aprilli

2013. aasta kohtuotsus Las, C-202/11, EU:C:2013:239, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 13. novembri 2018. aasta kohtuotsus Čepelnik, C-33/17, EU:C:2018:896, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika).

59 Lisaks on Euroopa Kohus juba otsustanud, et need eesmärgid võivad õigustada erinevat kohtlemist, mis puudutab oluliselt rohkem naisi kui mehi riikliku töötuskindlustuse skeemis kindlustatuse suhtes (vt selle kohta 14. detsembri 1995. aasta kohtuotsus Megner ja Scheffel, C-444/93, EU:C:1995:442, punktid 27, 28 ja 32).

60 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et LGSS artikli 251 punktiga d taotletavad eesmärgid on põhimõtteliselt õiguspärased sotsiaalpoliitika eesmärgid, mis võivad õigustada kaudset soolist diskrimineerimist, mida see riigisisene säte sisaldab.

61 Teisena, mis puudutab nimetatud riigisisese sätte sobivust nende eesmärkide saavutamiseks ja eelkõige küsimust, kas seda rakendatakse järjekindlalt ja süstemaatiliselt, siis tuleb ühelt poolt märkida, et töötajate kaitse sotsiaalkindlustusskeemide kaudu toob juba oma olemuselt kaasa selle tootmisteguriga seotud kulude suurenemise, mis võib sõltuvalt tööturu olukorrast mõjutada tööhõive taset mis tahes sektoris, ja teiselt poolt, et nende skeemide olemasolu ise hõlmab ohtu, et sõltumata asjaomasest sektorist kasutatakse pakutud kaitset pettuse eesmärgil.

62 Järelikult selleks, et põhikohtuasjas vaidlusalust riigisisest õigusnormi saaks käesoleva kohtuotsuse punktis 57 nimetatud eesmärke arvestades järjekindlalt ja süstemaatiliselt rakendatuks pidada, tuleb tuvastada, et töötajate kategooria, kes jäetakse selle sättega ilma töötuskindlustuse kaitsest, erineb asjakohaselt teistest töötajate kategooriatest, keda sellest ilma ei jäeta.

63 Selles suhtes tuleneb TGSSi ja Hispaania valitsuse seisukohtadest, et muud töötajate kategooriad, kelle töösuhe toimub kodus tööandjate jaoks, kes ei ole elukutselised tööandjad, või kelle töövaldkonnas on tööhõive määra, kvalifikatsiooni ja töötasu suhtes samad erisused kui koduabiliste puhul, näiteks aednikud, eraautojuhid ja põllumajandustöötajad ning töötajad, kes on tööle võetud puhastusettevõtjatesse, on kõik hõlmatud töötuskindlustuse kaitsega ja seda vaatamata sissemaksete määradele, mis mõnikord on madalamad kui koduabiliste puhul kohaldatavad määrad.

64 Seega näib, et seadusandlikku valikut jätta koduabilised ilma Hispaania riikliku sotsiaalkindlustuse üldskeemiga antavatest töötushüvitistest ei rakendata järjekindlalt ja süstemaatiliselt võrreldes teiste töötajate kategooriatega, kes saavad samu hüvitisi, kuigi neil on koduabilistega analoogilised käesoleva kohtuotsuse punktis 53 nimetatud tunnused ja töötingimused ning seega analoogilised riskid tööhõive taseme vähenemise, sotsiaalkindlustuspettuse ja ebaseadusliku töö kasutamise seisukohast.

65 Lisaks tuleb rõhutada asjaolu, milles põhikohtuasja poolte vahel vaidlust ei ole, et koduabiliste eriskeemiga liitumisega kaasneb põhimõtteliselt õigus kõigile Hispaania sotsiaalkindlustuse üldskeemi alusel makstavatele hüvitistele, välja arvatud töötushüvitised. Eelkõige nähtub Hispaania valitsuse seisukohtadest, et see eriskeem hõlmab muu hulgas tööõnnetuste ja kutsehaigustega seotud riske.

66 Kuna aga nende muude hüvitiste puhul näivad esinevat samasugused sotsiaalkindlustuspettuse ohud kui töötushüvitiste puhul, võib see asjaolu seada kahtluse alla ka põhikohtuasjas vaidlusaluse riigisisese õigusnormi sisemise kooskõla võrreldes nimetatud muude hüvitistega.

Selles kontekstis on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne kontrollida, milline mõju on koduabilistele kohaldatavate sissemaksete astmelisel tõusul, millele Hispaania valitsus oma kirjalikes seisukohtades viitas, selle riigisisese sätte kooskõlale.

67 Neil asjaoludel, nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 99, tuleb asuda seisukohale, et Hispaania valitsuse ja TGSSi esitatud andmetest ei nähtu, et asjaomase liikmesriigi valitud vahendid oleksid taotletavate õiguspäraste sotsiaalpoliitika eesmärkide saavutamiseks sobivad, kuid seda peab siiski hindama eelotsusetaotluse esitanud kohus.

68 Lisaks tuleb veel kolmandana märkida, et juhul kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks siiski tuvastama, et põhikohtuasjas vaidlusalune riigisisene õigusnorm vastab õiguspärastele sotsiaalpoliitika eesmärkidele ja see on nende eesmärkide saavutamiseks sobiv, peab ta veel kontrollima, kas see säte ei lähe kaugemale sellest, mis on nende eesmärkide saavutamiseks vajalik.

69 Selles kontekstis nähtub eelotsusetaotlusest ja CJi suulistest seisukohtadest, et töötuskindlustuse kaitsest ilmajätmine tähendab seda, et koduabilistel ei ole võimalik saada muid sotsiaalkindlustushüvitisi, millele töötajatel on õigus ja mille saamine sõltub töötushüvitiste saamise õiguse lõppemisest, nagu püsiva töövõimetuse hüvitis või töötutele antav sotsiaalabi.

70 Kuna selline ilmajätmine tooks kaasa koduabiliste sotsiaalse kaitse veel suurema puudumise, mis väljendub sotsiaalselt abitus olukorras, ei näi põhikohtuasjas vaidlusalune riigisisene õigusnorm olevat nende eesmärkide saavutamiseks vajalik, tingimusel et eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollib, millised on nimetatud väljajätmise väidetavad tagajärjed muude sotsiaaltoetuste saamisele.

71 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 79/7 artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisene õigusnorm, mis jätab koduabilistele riikliku sotsiaalkindlustusskeemiga antavate sotsiaalkindlustushüvitiste hulgast välja töötushüvitise, kuna see säte seab ebasoodsasse olukorda konkreetselt naistöötajad võrreldes meestöötajatega ning seda sätet ei põhjenda objektiivsed asjaolud, millel puudub igasugune seos soolise diskrimineerimisega.

Kohtukulud

72 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiivi 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisene õigusnorm, mis jätab koduabilistele riikliku sotsiaalkindlustusskeemiga antavate sotsiaalkindlustushüvitiste hulgast välja töötushüvitise, kuna see säte seab ebasoodsasse olukorda konkreetselt naistöötajad võrreldes meestöötajatega ning seda sätet ei põhjenda objektiivsed asjaolud, millel puudub igasugune seos soolise diskrimineerimisega.

Allkirjad